

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 2Svk/17/2023
Identifikačné číslo spisu: 8021200656
Dátum vydania rozhodnutia: 29. januára 2024
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:8021200656.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): L.. S. A., dátum narodenia: XX.XX.XXXX, bytom: H. XXX/XX, XXX XX Z., proti žalovanému: Mesto Svit, so sídlom: Hviezdoslavova 268/32, Svit, za účasti ďalších účastníkov: 1/ O.. S. Č., dátum narodenia: XX.XX.XXXX, bytom: H. XX, XXX XX Z., 2/ O.. O. Č., dátum narodenia: XX.XX.XXXX, bytom: H. XX, XXX XX Z., o zrušenie súhlasu žalovaného zo dňa 14.12.2020 číslo 2020/331, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 6S/67/2021 - 89 zo dňa 8. decembra 2022, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 6S/67/2021 - 89 zo dňa 8. decembra 2022 a vec vracia Správnemu súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I. Konanie na správnom súde

1. Žalobou podanou Okresnému súdu Poprad (ďalej aj „všeobecný súd“) sa žalobca domáhal zrušenia súhlasu č. 2020/331 vydaného žalovaným s realizáciou napojenia vjazdu z miestnej komunikácie do nivelety chodníka, ktorým sa rozšíri nájazdový oblúk vjazdu na pozemok v bezpodielovom spoluvlastníctve ďalších účastníkov konania za účelom bezproblémového vytočenia vozidla. Žalobca zároveň žiadal uloženie povinnosti žalovanému vydať súhlasné stanovisko žalobcovi k projektu odstavného miesta pred nehnuteľnosťou žalobcu podľa projektovej dokumentácie.

2. Všeobecný súd postúpil vec Krajskému súdu v Košiciach (ďalej aj „správny súd“) podľa § 43 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), pretože podľa jeho názoru sa jedná o súdny prieskum opatrenia žalovaného, na ktorý je daná právomoc správneho súdu podľa § 6 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Správny súd vec vrátil civilnému súdu s odôvodnením, že vec nie je možné postúpiť bez vydania rozhodnutia (uznesenia), pretože vo veciach správneho súdnictva sa aplikuje ustanovenie § 18 ods. 2 SSP a nie § 43 ods. 1 CSP. Všeobecný súd inšpirovaný inštrukciou vec opätovne postúpil uznesením správneho súdu s rovnakým odôvodnením.

3. Správny súd žalobu ako neprípustnú odmietol podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP s odôvodnením, že súhlas žalovaného zo dňa 14.12.2020 číslo 2020/331 nie je spôsobilým predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve.

II. Konanie na kasačnom súde

4. Žalobca (sťažovateľ) podal proti rozsudku kasačnú sťažnosť z dôvodu, že na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc správneho súdu v správnom súdnictve a správny súd v konaní a pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, v čoho dôsledku bolo podanie sťažovateľa aj nezákonne odmietnuté podľa § 440 ods. 1 písm. a), g) a j) SSP.

5. Kasačnú sťažnosť odôvodnil nasledovne:

- žalobou napádané rozhodnutie je bezpochyby rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy, ktorým došlo k ukráteniu žalobcu na svojich právach a právom chránených záujmoch, jedná sa o rozhodnutie, ktoré možno z jeho povahy vyhodnotiť ako právoplatné, nakoľko sa jeho zrušenia či nápravy nemožno domáhať žiadnym riadnym opravným prostriedkom a zároveň ide o rozhodnutie, ktoré podlieha preskúmaniu správnym súdom,

- pokiaľ by sa kasačný súd stotožnil so závermi správneho súdu tak mal sťažovateľ za to, že žalobu podal na vecne a miestne príslušný Okresný súd Poprad, ktorý je o jeho žalobe príslušný a povinný konať a rozhodovať,

- o žalobe nemal záujem konať ani všeobecný súd a ani správny súd, čo opakovaným postupovaním veci, výzvami a napokon bezdôvodným a nezákonným odmietnutím žaloby malo za následok závažné odmietnutie spravodlivosti na strane žalobcu.

6. Pre vyššie uvedené dôvody sťažovateľ navrhol zrušiť napadnuté uznesenie správneho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP.

7. Žalovaný a ďalší účastníci konania sa vo svojich vyjadreniach ku kasačnej sťažnosti stotožnili s napadnutým rozhodnutím správneho súdu a navrhli kasačnú sťažnosť zamietnuť.

III. Právne posúdenie veci kasačným súdom

8. Vychádzajúc z obsahu kasačnej sťažnosti kasačnému súdu vyplynula zásadná námietka, ktorou sťažovateľ brojil proti nesprávne procesnému postupu správneho súdu - odmietnutiu správnej žaloby. Dôsledkom tohto postupu malo byť zasiahnuté do práva na spravodlivý proces, konkrétne odmietnutím spravodlivosti, keďže správny súd (ako aj všeobecný súd) odmietol konať o sťažovateľovej žalobe. V tomto kontexte sa kasačný súd so sťažovateľom stotožňuje.

9. Správny súdny poriadok síce v ustanovení § 98 ods. 1 písm. g) predpokladá odmietnutie žaloby, pokiaľ je jej predmet nespôsobilý na prieskum v správnom súdnictve. Podstatné je však rozlišovať, či správny súd vzhliadol nedostatok právomoci na konanie vo veci po postúpení všeobecným súdom alebo v dôsledku podania žaloby priamo na správny súd. Pokiaľ by totiž bola podaná žaloba priamo na správny súd tento by mal podľa kasačného súdu de lege lata v zásade tri možnosti. Buď konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu, ktorého právomoc je daná podľa § 18 ods. 1 SSP; vec postúpiť civilnému súdu pokiaľ by vzhliadol súkromnoprávnu povahu žaloby podľa § 43 CSP v spojení s § 25 SSP (k tomu hlbší výklad právnej teórie napríklad v komentári k § 18 ods. 2 SSP v Baricová, J., Fečík, M., Števíček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018) alebo tak, ako v prejednávanej veci uskutočnil správny súd, a žalobu odmietnuť podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP.

10. Na druhú stranu za situácie danej v posudzovanej veci, kedy správny súd vzhliadol nedostatok právomoci na konanie až po postúpení veci zo strany všeobecného súdu má správny súd v zásade len dve možnosti. Jednak konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu, ktorého právomoc je daná podľa § 18 ods. 1 SSP alebo v dôsledku vzniku negatívneho kompetenčného konfliktu medzi všeobecným a správnym súdom postupovať podľa § 18 ods. 4 SSP.

11. Z obsahu spisu správneho súdu je kasačnému súdu úplne zrejmé, že medzi všeobecným súdom (na ktorý bola pôvodne podaná žaloba) a správnym súdom vznikol negatívny kompetenčný konflikt, keďže ani jeden z uvedených súdov nepristúpil k meritórnemu prejednávaniu veci z dôvodu nedostatku právomoci a zároveň žiaden z nich nepristúpil k zastaveniu konania.

12. Podľa kasačného súdu je na riešenie situácie v tejto veci podľa § 11 CSP zriadený kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „kompetenčný senát“), ktorý podľa § 8 ods. 1 SSP rozhoduje o tom, ktorý súd má v konaní právomoc konať a rozhodnúť.

13. Pokiaľ mal správny súd za to, že súhlas žalovaného zo dňa 14.12.2020 číslo 2020/331 nie je spôsobilým predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve, mal postupovať spôsobom predpokladaným v § 18 ods. 4 SSP a predložiť vzniknutý kompetenčný konflikt na rozhodnutie kompetenčnému senátu, ktorého rozhodnutie je záväzné. Keďže správny súd tento postup neuskutočnil, tak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v dôsledku nesprávneho procesného postupu.

14. Samotná nesprávnosť procesného postupu nie je spôsobilá byť dôvodom na zrušenie rozhodnutia, ak nie je takej intenzity, že jej následkom je porušenie práva na spravodlivý proces. Ako správne namieta sťažovateľ odmietnutie spravodlivosti (práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 Ústavy SR) bez pochyb porušením práva na spravodlivý proces je. Podľa právnej teórie: „Správny súd musí vždy indikovať orgán, ktorému vec do právomoci patrí. Pokiaľ takýto orgán indikovať nedokáže, v zmysle výkladového pravidla čl. 3 CSP v spojení s § 5 ods. 1 SSP a rovnako tiež podľa § 2 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov platí nevyvrátiteľná právna domnienka, že vec patrí do právomoci všeobecného súdu Slovenskej republiky, ktorým je v tomto prípade civilný súd (nie správny súd - porovnaj § 6 SSP). Subjekt právneho vzťahu sa nikdy nemôže ocitnúť v situácii, že štát nedokáže poskytnúť účinnú právnu ochranu prostredníctvom svojich orgánov ochrany práva. V sústave orgánov ochrany práva je súd tzv. prioritizovaným orgánom ochrany, čo znamená, že subjekty práva môžu legitímne očakávať, že ich porušené alebo ohrozené subjektívne právo vyplývajúce zo súkromnoprávných aj verejnoprávných vzťahov bude patriť do právomoci niektorého orgánu ochrany práva, predovšetkým súdu.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018).

15. Pre úplnosť kasačný súd dodáva, že v tomto konaní o kasačnej sťažnosti mu neprislúcha rozhodnúť o tom, či vec patrí do správneho súdnictva. V zmysle vyššie uvedených právnych záverov má o tejto otázke v prejednávanej veci rozhodnúť kompetenčný senát, ktorý rozhoduje v inom zložení než senáty kasačného súdu. Pokiaľ by túto otázku posúdil kasačný súd, zasiahol by tak do ústavného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR.

16. Kasačný súd záverom odôvodnenia považuje za potrebné sa vysporiadať s nedostatkom kvalifikovaného zastúpenia sťažovateľa v konaní o kasačnej sťažnosti. Táto procesná podmienka konania v zmysle § 449 SSP, ktorú správny (kasačný) súd skúma ex offo, nie je samoučelná a v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Asan/29/2019 z 11. decembra 2019, sp. zn. 8Sžfk/28/2019 z 11. júla 2019, či sp. zn. 5Sžfk/27/2018 z 12. septembra 2019) vyplýva z povahy správneho súdnictva a sleduje sa ňou v prvom rade ochrana práv žalobcu (sťažovateľa), pričom má prispieť k profesionalite konania. Štandardne by neodstránenie nedostatku tejto procesnej podmienky vyústilo v odmietnutie kasačnej sťažnosti podľa § 459 písm. d) SSP. Tento postup je ústavne akceptovateľný a nie je možné ho považovať za svojvoľný aj v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR (napr. uznesenie sp. zn. II. ÚS 271/2018 z 12. júna 2018).

17. Kasačný súd na druhú stranu upriamuje pozornosť na osobitnú povahu prejednávanej veci. Sťažovateľ sa pôvodne domáhal súdnej ochrany na všeobecnom súde, kde je kvalifikované právne zastúpenie vyžadované len v určitých, taxatívne vymedzených konaniach. V kasačnom, a v podstate aj samotnom správnom súdnom konaní, sa sťažovateľ „neocitol“ z vlastnej vôle, ale naopak v dôsledku procesného postupu najskôr všeobecného a následne aj správneho súdu. Sťažovateľ sa dokonca nechal zastúpiť advokátom na konanie pred správnym súdom a jeho kasačná sťažnosť bola tiež spísaná advokátom. Pred rozhodnutím kasačného súdu však zástupca žalobcu ukončil právne zastúpenie podaním z 20.11.2023.

18. Prihliadnuc na osobitosti prejednávanej veci uvedené v predošlom odseku kasačný súd meritórne rozhodol o kasačnej sťažnosti aj napriek nedostatku kvalifikovaného zastúpenia sťažovateľa. Rigidné nástojeenie na splnení tejto procesnej podmienky by v aktuálnom štádiu konania, kedy ešte ani nie je jednoznačne určené, či je vo veci daná právomoc všeobecného alebo správneho súdu, mala za následok prinajmenšom nevhodné navýšovanie trov konania alebo by v krajnom prípade mohla vyústiť až v odmietnutie kasačnej sťažnosti. Takýto postup by kasačný súd považoval za ukážkový prípad ústavne neudržateľného a samoučelného právneho formalizmu, ktorý odporuje idei práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 Ústavy SR. Zmiernenie prísnosti zákonných (procesných) podmienok konania je však vždy potrebné vnímať ako výnimku zo všeobecne platného pravidla, ktorú kasačný súd náležite zvážil a odôvodnil.

IV. Záverečné zhodnotenie a odôvodnenie uznesenia v časti trov

19. Kasačný súd vzhliadol dôvodnosť kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP. Preto zrušil napadnuté rozhodnutie správneho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP. Správny súd viazaný právnym názorom kasačného súdu bude postupovať podľa ustanovenia § 18 ods. 4 SSP a vec predloží kompetenčnému senátu na rozhodnutie o tom, ktorý súd má právomoc konať a rozhodnúť v prejednávanej veci.

20. O nároku na náhradu trov konania kasačný súd nerozhodoval, pretože o ňom v zmysle § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

21. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky prijal uznesenie v pomere hlasov 2:1 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.